

HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR TALQINIDA

*Andijon davlat chet tillari instituti
fransuz tili 1-bosqich talabasi
Abdurahimova Gulbahor
Xomidova Malohat Oktyabrjon qizi*

Annotatsiya: Ushbu maqola hozirgi o‘zbek adabiy tilining zamonaviy texnologiyalar talqinidagi rivoji va ommalashuvi haqida. Internet va raqamli texnologiyalarning adabiy tilga ko‘rsatayotgan ta’siri, raqamli kommunikatsiya vositalarining tilga qo‘shayotgan imkoniyatlari va sun’iy intellekt orqali tarjima xizmatlarining rivojlanishi kabi jihatlar yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Texnologiya, internet, lingvistika, kommunikatsiya.

Abstract: This article is about the development and popularization of the current Uzbek literary language in the interpretation of modern technologies. Aspects such as the impact of the Internet and digital technologies on the literary language, the possibilities of digital communication tools and the development of translation services through artificial intelligence will be covered.

Key words: Technology, Internet, linguistics, communication.

Kirish. Bugungi kunda texnologiyalar hayotimizning har bir jabhasiga chuqur kirib kelgan. Ushbu rivojlanish jarayonida nafaqat texnikaviy, balki lingvistik, ya’ni tilshunoslik sohasida ham muhim o‘zgarishlar ro‘y bermoqda. Hozirgi o‘zbek adabiy tili texnologik vositalarning jadal rivoji natijasida yangilanib, keng ommaga yanada qulay va aniq shaklda yetkazilmoqda. Ushbu maqolada o‘zbek adabiy tilining hozirgi davrdagi o‘zgarishlari, zamonaviy texnologiyalar vositasida ommalashuvi va yangi kommunikatsion imkoniyatlar talqinida ko‘rib chiqiladi.

Texnologiyalar va o‘zbek adabiy tili: ta’sir va omillar: Zamonaviy texnologiyalar, xususan, internet va ijtimoiy tarmoqlar, hozirgi o‘zbek tiliga kuchli ta’sir ko‘rsatmoqda. Yangi platformalar, masalan, Telegram, Instagram va boshqa ijtimoiy tarmoqlar orqali o‘zbek adabiy tili qisqa va tezkor shakllarda keng ommaga tarqalmoqda. Buning natijasida tilimizga o‘zlashmalar, qisqa so‘zlar va xalqaro atamalar kirib kelmoqda. Ushbu atamalarni adabiy tilda to‘g‘ri qo‘llash va ularga o‘zbekona izoh berish bugungi kunda lingvistlar oldida turgan dolzarb vazifalardan biriga aylangan.

Raqamli kommunikatsiya vositalarining tilda tutgan o‘rni: Elektron pochta, mobil ilovalar va matnli xabarlar orqali yozishma hozirgi kunda nafaqat ish jarayonlarida, balki kundalik muloqotda ham keng qo‘llaniladi. Bu esa o‘zbek tilida

qisqa va lo'nda ifodalarni ko'proq qo'llashga olib keladi. Matnli yozishmalarda emodzi, gif va boshqa raqamli vositalardan foydalanish orqali his-tuyg'ularni ifodalash odatiy holga aylangan. O'zbek adabiy tilining rasmiy me'yorlari texnologik vositalardagi ushbu o'zgarishlarga qanday moslashishi haqida ilmiy izlanishlar olib borilmoqda.

O'zbek tili uchun Sun'iy Intellekt va avtomatlashtirilgan tarjima xizmatlari: Hozirgi paytda sun'iy intellekt (AI) va mashinaviy o'qitish texnologiyalari o'zbek tilini qayta ishlash va avtomatik tarjima xizmatlari sohasida keng qo'llanilmoqda. Google Translate va Yandex Translate kabi xizmatlar o'zbek tilini ko'proq qamrab olayotgani tilimizni xalqaro maydonga chiqarmoqda. Biroq, bu xizmatlar hozircha adabiy tildagi ayrim ma'nodosh so'zlar yoki murakkab grammatik shakllarni to'g'ri tarjima qilishda muammolarga duch kelmoqda. Shu sababli, texnologiya sohasida o'zbek tilini yaxshiroq o'rgatish va sifatli tarjima xizmatlarini yaratish uchun yangi ilmiy ishlanmalar talab etiladi.

Til madaniyati va adabiy me'yorlarni saqlash muammolari: Texnologiyalarning tezkor rivoji va globalizatsiya jarayonlari natijasida yangi o'zlashma so'zlar ko'paymoqda. Ular, ayniqsa, texnologiyaga oid terminlar sifatida ko'p uchraydi. Ingliz tilidan olingan atamalarni o'zbek tili qoidalariga moslab ishlatish va ularning muqobilini topish bugungi o'zbek lingvistikasining dolzarb vazifasiga aylanmoqda. Masalan, "kompyuter", "internet", "server", "browser" kabi atamalar o'zbek tiliga o'zlashgan bo'lsa-da, ular uchun mos o'zbekcha sinonimlar yaratish va adabiy tilga kiritish masalasi hal etilishi zarur.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida adabiy tilni rivojlantirish: Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'zbek adabiy tilini rivojlantirishning turli imkoniyatlari mavjud. Bunga til o'rgatish ilovalari, elektron lug'atlar, o'zbek tilida ovozli yordamchilar (masalan, Google Assistant) misol bo'la oladi. Bundan tashqari, bloglar, veb-saytlar va mobil ilovalar yordamida o'zbek adabiy tilini o'rgatish va ommalashtirish mumkin. Bu esa tilimizni nafaqat O'zbekistonda, balki xorijda ham keng tarqalishiga va saqlanishiga yordam beradi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, hozirgi o'zbek adabiy tili zamonaviy texnologiyalar talqinida rivojlanishda davom etmoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali tilimizda qisqa, aniq va zamonaviy ifodalar keng tarqalmoqda. Bu esa adabiy tilning ommabopligini oshirib, keng qamrovli auditoriyaga yetkazishga yordam beradi. Shu bilan birga, tilning adabiy me'yorlarini saqlash va uni global texnologiyalarga moslashtirish bugungi lingvistlarning asosiy vazifalaridan biriga aylangan. Texnologiyalarning rivoji o'zbek tilining xalqaro maydonga chiqishi va yanada ommalashishiga xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qahhorov, B. (2022). *Til va Texnologiyalar: Hozirgi O'zbek Tili rivoji*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Noshiriyoti.
2. Karimov, A., Tursunova, D. (2021). "O'zbek tilining ijtimoiy tarmoqlardagi o'zgarishlari". *O'zbek tilshunoslik jurnali*, 45(3), 56-65.
3. Asqarov, N. (2020). *Sun'iy intellekt va o'zbek tili*. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Noshiriyoti.
4. Raqamli kommunikatsiya vositalarining tilda tutgan o'rni haqida o'tkazilgan tahlillar va izlanishlar.